

NAAR VLIELAND EN TERSCHELLING

Werelderfgoed de Waddenzee, in 2016 uitgeroepen tot het Mooiste natuurgebied van Nederland. De superlatieven schieten te kort om de schoonheid en de natuur van deze ondiepe zee te benadrukken. Met je motorboot daar te varen is een belevenis die je altijd bij blijft. Jammer dat nog betrekkelijk weinig motorbootvaarders een tocht naar de Waddeneilanden aan durven.

TEKST EN FOTO'S JOOK NAUTA / LUCHTFOTO'S VLIELAND EN TERSCHELLING: FLYING FOCUS

Texel was in het januarinummer van Motorboot het vaardoel. De eilanden Vlieland en Terschelling liggen een stuk verder weg. Dat maakt de ervaring en de belevenis nog avontuurlijker. Varen 'op zout', met getijden en stromingen, maakt een tocht op de Waddenzee al per definitie bijzonder.

VEILIG

Het westelijk Waddengebied, met de eilandhavens Texel, Vlieland en Terschelling, is voor motorboten een

prachtig vaargebied. De routes naar de eilanden zijn duidelijk betond en voor elk schip veilig bevaarbaar. Een goede voorbereiding is echter wél noodzakelijk, omdat de omstandigheden beduidend verschillen met die op het binnenwater. Zorg voor de actuele zeekaart van de westelijke Waddenzee nummer 1811, uitgegeven door de Hydrografische dienst. Een goed werkende marifoon is een must, evenals de bekende veiligheidsmiddelen zoals reddingsvesten en vuurpijlen. Een goede verrekijker heb je eveneens nodig; daar hou je trouwens niet alleen de bebakening op de route mee in het oog, maar ook de vele zeevogels en de rustende zeehonden op droogvallende zandbanken.

1 Haven Vlieland.

2 Vliestroom.

3 Groenestrand en West Terschelling.

BEREIKBAARHEID

Terschelling en Vlieland zijn vanaf het binnenwater het best bereikbaar via Kornwerderzand of Harlingen. Vanaf

4

4 Wadplaten met zeehonden. 5 Dorpsstraat Vlieland. 6 Met de Vliehors-Express naar de Vliehors, ook wel 'de Sahara van het Noorden' genoemd.

de sluisen van Kornwerd en Harlingen lopen brede vaarwaters naar de eilanden, die overal goed bebakend zijn met de bekende stompe rode en spitse groene tonnen. Zolang je 'tussen rood en groen' vaart zit je altijd goed. Als je in de richting van de vloedstroom vaart, heb je rood aan bakboord.

WADDENHAVENS.NL

De snelheid van de getijdenstromingen kan oplopen tot ruim 5 km per uur. Het is van belang dat je goed van de tijden van eb en vloed op de hoogte bent, om daar zoveel mogelijk van te profiteren. Als je je vertrektijd afstemt op een gunstig getij, vaar je comfortabeler. Ook scheelt het aanzienlijk in het brandstof verbruik! Liever een paar uur wachten, dan tegen

LIEVER EEN PAAR UUR WACHTEN, DAN TEGEN DE STROOM INVAREN

de stroom in varen. In de Wateralmak staan diverse getijdentabellen, maar handiger is het om de website waddenhavens.nl te raadplegen, de website van de gezamenlijke jachthavens op de vijf Waddeneilanden. Daarop vind je niet alleen alle voor de Waddenzee belangrijke getijdengegevens, maar ook informatie over de

meest gunstige vertrektijden, de weersverwachtingen, de marifoorkanalen en route- en vaaradviezen. Ook geeft de site een indicatie van de beschikbaarheid van ligplaatsen bij de vijf Waddenhavens op de eilanden. Bij het plannen van een tocht is vooral de windverwachting van belang; tot windkracht 4 kunnen vrijwel alle motorboten de oversteek naar Terschelling en Vlieland ontspannen en veilig maken.

HARLINGEN

Vanaf de Friese binnenwateren vaar je via het Van Harinxmakanaal naar Harlingen. Vlak voor de Tsjerk Hiddessluis vind je de jachthaven van de Harlinger watersportvereniging, waar je als passant goed terecht kunt. Een gastvrije ontvangst, een mooi clublokaal en de fraaie historische binnenstad maken een tussenstop hier tot een genoegen. Harlingen ademt net als Enkhuzen, Hoorn en Medemblik de sfeer van de Gouden Eeuw, de VOC en de handelsvaart naar Scandinavië. Een VOC en Hanzestad dus met een belangwekkende nautische historie. Dat zie je onder meer terug in de maar liefst 600 monumenten die de stad rijk is. Nog steeds is Harlingen een haven van belang met visserij- industrie- en recreatiehavens. Tevens de vertrekplaats van de veerboten naar Vlieland en Terschelling. Maar jij vertrekt op eigen kiel naar deze eilanden!

MAKKUM

De sluisen van Kornwerderzand liggen in de Afsluitdijk, vlakbij Makkum. Dit lieflijke stadje is door de binnenwateren van Friesland of over het IJsselmeer gemakkelijk voor motorboten bereikbaar. Er zijn diverse jachthavens en aanlegmogelijkheden. Het is er goed vertoeven en het oude stadje is een bezoek waard. Een prima plek om een tocht naar de Waddeneilanden te beginnen en eventueel het gunstige getij af te wachten voordat je de zeesluisen van Kornwerd gaat passeren.

Eenmaal door de sluis – je bent dan op de Waddenzee – neem je de route over de Boontjes (rood aan bakboord), richting Harlingen. Dat is een afstand van ongeveer 14 km, een goed uur varen. Vanaf Harlingen leg je de circa 36 km lange route naar Vlieland of Terschelling in ongeveer 3 uur af. De aanbevolen vertrektijd voor beide eilanden is vanaf Harlingen 2 uur na hoogwater Harlingen, vanaf Kornwerd een uur na hoogwater te Harlingen.

NAAR VLIELAND

Voor Vlieland volg je de route die ook de veerboot aflegt. Je vaart langs de Pollendam en door de Blauwe Slenk, waar je aan stuurboord het vogeleiland Griend ziet liggen. En flink deel van dit vaarwater heeft naast de vaargeul een met gele bebakening aange-

duide vaarweg, speciaal voor de recreatievaart. Door die te benutten blijf je uit de buurt van de veerboten en andere beroepsvaart.

Vanaf de Blauwe Slenk kom je na het Pannengat op de Vliestroom, waar je de bakboordkant (de groene betoning) van het zeer brede vaarwater aanhoudt. Al snel krijg je daar de zandplaat de Richel in het vizier. Dit zandige eilandje wordt bevolkt door grote kolonies zee- en wadvogels terwijl aan de randen vaak talrijke zeehonden liggen te rusten. Met je verrekijker kun je dit allemaal mooi bewonderen en door veilig binnen de betonde vaarwaters te blijven verstoor je ook geen vogels of zeehonden.

HAVENINGANG

Je vaart als het ware om de Richel heen en komt vervolgens in de Vliesloot (nu rood aan bakboord) richting de haveningang van de jachthaven van Vlieland. Als je de aanbevolen vertrektijden in acht neemt, heb je vanaf Harlingen de ebstroom lange tijd mee gehad. Maar het laatste stuk van de Vliesloot heb je die dan tegen. Bij het invaren van de haven van Vlieland moet je goed opletten. De havenmond is betrekkelijk smal en als de eb of de vloed loopt, stroomt het er behoorlijk. Zorg bij het invaren met de stroom tegen dat je de haven 'open' vaart, zodat je steeds beide binnenzijden van de haveningang blijft zien.

PASSEN EN METEN

Waddenhaven Vlieland biedt ongeveer 300 ligplaatsen voor passanten, waarvan de meeste in comfortabele ligboxen. In het hoogseizoen is het wel eens passen en meten. Dan kan het voorkomen dat de havenlichten op 'dubbel rood' staan. Op marifoonkanaal 2 wordt een volle haven bijtijds aangekondigd en dan kun je overwegen om naar Terschelling uit te wijken. Je kunt echter ook een stukje doorvaren om te ankeren nabij de haven. Vaak nog dezelfde dag of anders de volgende dag word je dan door de havenmeesters opgehaald om een vrijgekomen plek in de jachthaven in te nemen. Bij een volle haven is er achterin overigens vaak nog wél plaats voor motorboten, omdat daar door een hoogtebeperking geen zeilboten terecht kunnen.

Waddenhaven Vlieland ligt op een mooie locatie aan de rand van bos, duinen en strand. Het pittoreske dorpje Oost Vlieland ligt op een kwartiertje lopen. De haven is voorzien van alle moderne faciliteiten. Er is een ruim gesorteerde winkel voor de dagelijkse boodschappen en het stijlvolle havenpaviljoen/restaurant 'De Dining', met op het terras uitzicht over de haven en het Wad. Dit is een bezoek meer dan waard.

Vlieland heeft 1.100 inwoners en is een eiland van rust en natuur met een grote verscheidenheid aan bossen,

duinen, zandvlaktes, kwelders en stranden. Het eiland is autoluw; alleen de inwoners zelf mogen er een auto hebben. Vlieland is daardoor een echte wandel- en fietsbestemming en fietsen zijn er dan ook volop te huur. Er is een uitgebreid net van met schelpen verharde fietspaden. Maar ook te voet kom je op de mooiste plekken, via diverse wandelpaden dwars door het bos, de duinen en de natuur.

De vuurtoren staat op het hoogste punt van het eiland en is opengesteld voor het publiek. Vanaf de toren heb je een schitterend uitzicht over het hele eiland, de Waddenzee en de Noordzee. Het Posthuys (waar in vroegere tijden de post via Texel werd aangevoerd) is een ideale pleisterplaats voor wandelaars en fietsers.

VLIEHORS

Nog wat verder kom je op de Vliehors, ook wel de Sahara van het Noorden genoemd. Een onmetelijke zand- en strandvlakte die je avontuurlijk kunt beleven met de Vliehors-Express. Deze omgebouwde vrachtauto brengt je over de uitgestrekte zandvlakte naar het eenzame reddinghuisje. Het dorpje Oost-Vlieland bestaat uit een knusse straat met aan weerszijden een bomerrij. Het oudste huis op Vlieland is het uit 1575 daterende Tromp's Huys, volledig gerestaureerd en als een boeiend museum in gebruik. De kleinschalige woonbebouwing, de tal-

5 6

rijke restaurants, winkels en uitgaansgelegenheden zorgen voor een sfeervolle ambiance.

NAAR TERSCHELLING

De route naar Terschelling voert vanaf Harlingen over dezelfde vaarwateren als die naar Vlieland: via de Pollendam en de Blauwe Slenk de Vliestroom op. In dit brede vaarwater houden we nu echter stuurboord aan (de rode tonnen dus), totdat we bij de scheidingslijn VL2-SG1 komen. Daar ga je stuurboord uit het Schuitengat in, met dan rood aan bakboord. Dit vaarwater

ding moest het toen worden gesloten en werd de route verlegd naar de West Meep en de Slenk. De dynamiek van de Waddenzee heeft er echter voor gezorgd dat het Schuitengat zich de laatste jaren op een natuurlijke manier weer verdiepte, zodat je nu weer deze kortere vaarweg naar Terschelling kunt volgen. De veerboden en diepstekende jachten varen nog wel de langere route via de Slenk, net zolang tot het Schuitengat zich nog verder heeft verdiept.

‘EILANDHOPPEN’

Doordat de vaarweg via het Schuitengat nu weer goed bevaarbaar is, is het – vooral voor motorboten! – heel leuk en om te ‘eilandhoppen’ van Vlieland naar Terschelling of omgekeerd. Via het Schuitengat bedraagt de afstand tussen de beide eilanden slechts 13 km. Als je bij gunstig getij op de aanbevolen tijd vertrekt, overbrug je die afstand in nauwelijks een uur. Vaar je van Vlieland naar Terschelling, dan kun je het best één uur voor hoogwater Vlieland vertrekken. Vaar je van Terschelling naar Vlieland, dan is één uur na hoogwater Terschelling de aanbevolen vertrektijd.

JACHTHAVEN DELLEWAL

Als je op het aanbevolen tijdstip vanaf Harlingen vertrekt, krijg je in het Schuitengat de ebstroom tegen, tot bij de havenmond. Dat is onvermijdelijk maar niet bezwaarlijk, want de stroom is dan al behoorlijk afgenomen.

Al spoedig krijg je de haven en het dorp West Terschelling met Nederlands meest beroemde vuurtoren de Brandaris in zicht. Je ziet aan bakboord het fraaie groene strand en de havenmond. Na het binnenlopen vaar je langs de veerboden en de beroepsvaart door naar je bestemming, de ruime passantenhaven Dellewal van Terschelling.

NATUURLIJKE BAAI

De jachthaven van Terschelling is fraai gelegen in de enige natuurlijke baai van Nederland, aan de voet van hoge duinpartijen en aan de rand van het dorp West Terschelling. Er zijn ongeveer 350 ligplaatsen en voor motorboten is een speciaal vak gereserveerd. In de haven wordt afgemeerd langs steigers. Daardoor moet er bij drukte worden ‘gestapeld’.

VOOR MOTORBOTEN IS ‘EILANDHOPPEN’ VOORAL LEUK

is sinds 2016 weer volledig en duidelijk betond en voor motorboten ook bij eb van voldoende diepte om veilig het laatste stuk naar de haven van Terschelling af te leggen.

Tot 1996 was het Schuitengat ook een officieel vaarwater, maar door verzan-

7 Jachthaven Dellewal op Terschelling is fraai gelegen in de enige natuurlijke baai van Nederland.

WADDENZEE

Waarom varen er zo weinig motorboten op de Waddenzee? Volgens de Stichting Jachthavens Waddeneilanden is een vaartocht op dit getijdenwater juist ook voor motorbootvaarders zeer de moeite waard. "Als je alleen uitvaart bij een windverwachting van maximaal 3 tot 4 Beaufort en zorgt dat je zoveel mogelijk profiteert van de vaak flinke eb- of vloedstroom, hoef je er echt geen groot zeewaardig schip voor te hebben", zo verzekert de stichting.

In een serie van drie verhalen wordt daar in *Motorboot aandacht* aan besteed. In deze tweede aflevering beschrijft stichtingsvoorzitter en Texelaar Jook Nauta hoe je vanuit Harlingen of Makkum op eigen kiel naar Vlieland en Terschelling kunt varen. Het is naar deze beide eilanden verder varen dan naar Texel, wat het avontuur nog groter maakt!

Doordat er vorig jaar twee nieuwe steigers bijkwamen, is dit inmiddels wel minder geworden.

De haven heeft alle voorzieningen voor een comfortabel verblijf, met het dorp West-Terschelling op slechts een paar minuten lopen. In het dorp vind je volop winkels en een keur aan leuke restaurants en cafés. Midden in het dorp staat de historische in 1594 gebouwde vuurtoren de Brandaris, die 's nachts haar lichtbundels sfeervol over het dorp en de haven ronddraait.

WILLEM BARENTSZ

Terschelling heeft net als de andere Waddeneilanden een eigen karakter, van oudsher sterk nautisch georiënteerd en verbonden met de zee- en de scheepvaart.

Grenzend aan de haven staat de hogere zeevaartschool Willem Barentsz, vernoemd naar de beroemde op Terschelling in de 16e eeuw geboren zeevaarder en ontdekkingsreiziger. Willem Barentsz maakte drie reizen, om de noordelijke doorvaart te vinden voor een nieuwe handelsroute naar Azië. Hij ontdekte daarbij Spitsbergen en Bereneiland. In het ijs bij Nova Zembla kwam hij uiteindelijk vast te zitten. Daar volgde de overwintering in het 'Behouden Huys', die Willem Barentsz

en ook veel van zijn bemanningsleden uiteindelijk niet overleefden. Het museum 't Behouden Huys in West-Terschelling houdt deze indrukwekkende geschiedenis levend.

CRANBERRY

Terschelling heeft ongeveer 4.800 inwoners en is beduidend groter dan Vlieland. Het eiland bestaat voor circa 80 procent uit natuurlijk duinlandschap. In de natte duinvalleien groeit de cranberry, sinds een vat met deze Amerikaanse veenbes in 1845 aanspoelde. Inmiddels is de cranberry het belangrijkste lokale product en een delicatessen die in diverse producten wordt aangeboden. De Terschellinger polder bestaat geheel uit graslanden voor de nog bijna 20 veehouders van het eiland. De zes dorpen liggen van west naar oost verspreid. Het lang gerekte eiland telt relatief veel autoverkeer, omdat je als toerist je auto kunt meenemen op de veerboot.

OEROL

Sinds 1981 heeft Terschelling het jaarlijks terugkerende culturele festival Oerol, dat in juni wordt gehouden. Het is een van de grootste theaterfestivals in Europa, met toneelartiesten, muzikanten en beeldende kunstenaars uit

binnen- en buitenland. Het tiendaagse evenement trekt jaarlijks zo'n 50.000 bezoekers. Het is een toeristisch hoogtepunt van het jaar waarbij de jachthavens vaak (meer dan) vol ligt.

FIETSEN

Net als op Vlieland is het ook op Terschelling heerlijk fietsen. Een netwerk van ruim 70 km fietspaden brengt je overal op het eiland naar de mooiste plekjes. Pak je het fietspad langs de haven in oostelijke richting, dan fiets je kilometers aan de buitenkant van de Waddendijk en kun je op de bij eb droogvallende wadplaten de talrijke foeragerende wadvogels bewonderen. Ga je in westelijke richting dan rijd je langs de haven en het dorp het duin- en bosgebied in, met op de grens hiervan het gezellige paviljoen de Walvis met fraai uitzicht over het Groene strand. Fiets je helemaal door naar het oosten dan beland je op de Boschplaat, een Europees natuurmonument.

Kortom, ook Terschelling is een fantastisch Waddeneiland, waar je als motorbootvaarder prima op eigen kiel naartoe kunt varen, om er daarna extra te genieten van de natuur, de gezellige dorpjes en de typische 'eilandsfeer'.